

falvakból jogosan és jogtalanul sok pénzt kisajtolni. Nem is képzelik, milyen rosszul gazdálkodnak itt.

Ez a magyarosítás gazdasági oldala. Nézzenek meg egy szlovák iskolát, ahol magyar nyelven tanítanak! Ezt én mind láttam, a saját családomban kellett átélnem, oly dolgokat, amelyek egyszerűen leírhatatlanok.

Ezt jelenti tehát számunkra a magyar sovíniszta politika. És a magyar kormány — nem beszélhetek róla másképp mint a magyarok, de nem Magyarország kormányáról³ — mindezt helyesli és erőszakolja. Az irodalomból, ahogyan némely emlékiratban szerepel, meg saját olvasmányaimból is sok éven át gyűjtöttem egy csokornyit a magyar nemzetiségi alapelvekből.

A *Pesti Napló* például ezt mondja 1889-ben: Magyarország vagy magyar lesz, vagy elpusztul; egy kormánylap, a *Nemzet* így szól (1885): győzni vagy meghalni; máskor meg (1891): a nemzeti egységes nemzetiségű államoknak — Oroszország példáját kell követniök. Hallják Önök, a magyarok Oroszországról vesznek példát.

Talán elhangzott itt Kostenszky⁴ neve. Ha nem, emlékeztetek reá. Megjelent ettől az embertől egy politikai röpirat, amelyben azt mondja: tabula rasa-t kell csinálnunk a konvencionális hazugsággal, hogy nem akarjuk megfosztani a nemzetiségeket nemzetiségüktől. Igenis meg akarjuk fosztani őket nemzetiségüktől, és kell, hogy ezt akarjuk. (*Halljuk! Halljuk!*)

Így írta a nemes lovag, és a belügyminiszter köszönetet mondott neki érte.

Így tekintjük nemzeti és politikai szempontból a kiegyezés kérdését, és természetesen egyáltalában nem lelkesedhetünk ezért a magyar gondolatért, a magyar állameszméért. És ha akadnak emberek, akik a magyar állameszmében nagyszerű imperializmust vélnék látni, az politikai naivitás. Egyet azonban el kell ismerni a magyaroknak: értenek hozzá, hogy a lapokban mind Ausztriában — nemcsak Magyarországon — mind egész Európában reklámot csináljanak állameszméjüknek. (*Helyeslés.*) Ez így van. Mégis nagy megelégedéssel állapíthatom meg, hogy nemcsak itt Ausztriában, hanem külföldön is, bárholnan jövök, mindenütt megértették már a politikussok, amit Björnson és Tolsztoj a szlovákok érdekében írtak. Csendben, amint eddig tettük, mind nagyobb sikerrel fogunk eljárni a magyarok bitorlása ellen. (*Helyeslés.*)⁵

N

1907 okt. 30

Huszonhat cseh képviselő interpellációja az osztrák képviselőházban dr. Beck Miksa miniszterelnökhöz „a csernovai véres események” tárgyában

Osztrák Képv. Napló, XVIII. 1907, Függelék II., 1150/l.¹
(Fordítás)

Vasárnap, 1907. október 27-én kellett volna Černován az új katolikus templom felavatásának megtörténnie.

Ezt a templomot a szegény katolikus nép gyűjtéséből Hlinka András tisztelendő, rózsahegy-i plébános úr kezdeményezésére és támogatásával építették.

³ A szó szerint lefordíthatatlan megkülönböztetés az eredetiben így hangzik: „... die magyarische Regierung — ich kann von ihr nicht anders als von der magyarischen, nicht von der ungarischen Regierung sprechen — ...”

⁴ Értsd: Kostenszky Géza ultrasovíniszta publicista, a *Nemzeti politika a Felvidéken* című politikai pamflet (Bp. 1893, Singer és Wolfner. 95 l.) szerzője.

⁵ A továbbiakban (2347. l.) elismeri: nagy előny, ha egy államalakulat ilyen eszmével rendelkezik, és felteszi a kérdést, mit állíthatnak a magyar állameszmével szembe; ellenszerűl a német-cseh kiegyezést ajánlja, mert amíg nincs egyetértés köztük, nem járhatnak el energikusan és sikeresen a magyarok ellen. — Egyébként az osztrák-magyar kiegyezés meghosszabbításáról szóló munkálatnak a bizottságba való utalására szavaz. — A beszéden, mint a többi egykorú osztrák képviselőházi cseh politikai megnyilatkozáson végigvonul az a motívum, hogy a dualizmus magyar kormányai elfogult nemzetiségi politikáját a magyarság egészének tulajdonítja.

¹ Az osztrák képviselőház XVIII. ülészakának 30. ülésén 26. sz. a. elhangzott interpelláció a Napló (Stenographisches Protokoll) Függelékének (Anhang II.) 3179. lapján cseh nyelven, 3180. lapján hiteles német fordításban az alábbi címmel szerepel: „Interpellation der Abgeordneten Šilinger, Hruban und Genossen an Seine Exzellenz den Herrn Ministerpräsidenten Baron Beck wegen blutiger Vorfälle in Černová bei Rosenberg in Oberungarn.”

Černova lakossága azt óhajtotta, hogy felszentelés napja, a kiengesztelődés napja legyen Hlinka plébános és az egyházmegye püspöke, Párvy őszentsége között. Utóbbi ugyanis Hlinkát csak azért függesztette föl, mert a magyarországi képviselőválasztások alkalmával Šrobár szlovák nemzetiségi jelölt érdekében dolgozott és reá szavazott.

A felfüggesztés azonban nem vonatott vissza. Ezért a černovaiak azt kívánták, hogy a templomot azalatt ne avassák fel.

Tekintet nélkül erre Párvy püspök elrendelte, hogy a templomot mégis felszenteljék, és vasárnap Černovára érkezett négy magyar pap Pereszlényi szolgabíróval és egy egész szakasz csendőrrel.

A nép azonban nem akarta a hivatlan vendégeket a községbe beereszteni. Pereszlényi szolgabíró állítólag anélkül, hogy a népet szétoszlásra felszólította volna, négyszer tüzeltetett, és tizenkét halott és 50 sebesült fetrengett vérében.

Tekintettel e szörnyű és borzasztó esetre, és figyelembe véve, hogy éppen az osztrák—magyar kiegyezés áll tárgyalás alatt, és ez az eset a cseh képviselők állásfoglalását kétségtelenül a kiegyezés ellen hangolhatná, *kérdezik az alulírottak:*

„1. Hajlandó-e Excellenciád, akár közvetlenül, akár közvetve a külügyminiszter úr őexcellenciája útján hivatalos jelentést bekérni és nekünk bemutatni arról, hogyan történt ez a szomorú eset, és vajon a vétkesek kivizsgáltattak és megbüntetettettek-e?

2. Hajlandó-e Excellenciád megkeresni a magyar kormányt mint az osztrák—magyar kiegyezés másik szerződő felét, szüntesse meg végre a magyarországi szlovák nép és nem magyar népek hasonló szorongatását?”

Prokop	Markov	Sabata	Šilinger
Kuchyňka	Trešić	Krek	Hruban
Záruba	Dr. J. Myslivec	Klofáč	Tvarůžek
Horskij	V. Myslivec	Jaklič	Valoušek
Pišek	Kadlčák	Buržival	Šrámek
Demšar	Šachl	Mandič	Thun
	Pillich	Stojan	

O

[1907 okt. 31]

Miniszterelnökségi átirat-fogalmazvány br. Beck Miksa osztrák miniszterelnökhöz a černovai ügyben, 1 melléklettel

ME 1907—XLI—5257

(Német nyelvű kézírásos fogalmazvány fordítása)

Az osztrák képviselőház tegnapi üléséről szóló jelentések szerint Schillinger cseh—morva képviselő interpelláció formájában és Zahradník klerikális cseh képviselő a jegyzőkönyvhöz tett megjegyzés formájában a tényekkel teljesen ellentétesen kifejezve hozta szóba a múlt vasárnap a Liptó megyei Černova helységben történt sajnálatos eseményeket; a képviselőház elnöke pedig a Zahradník képviselő beszédében foglalt kérdésére — bármi említése nélkül annak, hogy e tárgy teljesen Magyarország belügyére vonatkozik, s így az osztrák képviselőház illetékességétől teljesen távol kell esnie — oly értelemben válaszolt, ami felér az ismételten említett képviselő által mondottak elvi helyeslésével.

Ez az illetéktelen, oly rendkívül ellenséges módon és oly igen sértő kifejezésekkel történt beavatkozás a magyar államnak egy teljesen belső ügyébe annál is inkább heves visszautasítást és nagyfokú izgalmat váltott ki itteni parlamenti körökben — amelyeket az osztrák képviselőházban az utóbbi időben elhangzott rosszakaratú szidalmak és támadások már amúgyis felingerltek —, mert az említett képviselők beszédeinek fejtegetései alaptalan feltételezésekre és hazug

¹ A hivatali láttamozás időpontja. — Beck, Max Wladimir (1854—1943) 1906-ig osztrák földművelésügyi miniszter, 1906-tól 1908-ig tartó miniszterelnöksége idejére esik az osztrák választójogi reform (1906); utóbb húsz évig a legfelső számvevőszék elnöke. Ferenc Ferdinánd tanára és naplójának szerkesztője.